

صدای پای رکود تورمی در اقتصاد بریتانیا

دکتر کیارش مهرانی

استادیار و مدرس علوم مالی

تاریخ: سوم تیر 1401

گروهی از اقتصاددانان طی ماه‌های اخیر زنگ خطر را در مورد رکود تورمی (stagflation) به صدا درآورده‌اند، زیرا قیمت‌ها سر به فلک کشیده‌اند، درآمدها کاهش یافته و مصرف‌کنندگان در مخارج خود به دنبال افزایش هزینه‌های زندگی محکوم به کاهش هزینه‌اند.

تورم اخیراً برای اولین بار در دهه‌های اخیر در میان شدیدترین فشارها بر بودجه خانوارها از دهه 1970 به یک موضوع اصلی تبدیل شده است. بانک جهانی پس از کاهش چشم‌انداز اقتصاد جهانی در سال 2022 از 4.1 درصد در ژانویه به 2.9 درصد نسبت به "خطر قابل توجه رکود تورمی" هشدار داد. علیرغم مشکلات ناشی از بحران کرونا، سال گذشته 5.7 درصد قیمت کالاها و خدمات افزایش یافت. علاوه بر این، قرنطینه‌های طولانی مدت کووید در چین و حمله روسیه به اوکراین، مشکلات زنجیره تامین را عمیق‌تر کرده است. این امر باعث شده تا نوسانات قیمت و رشد جهانی کاهش یابد و نگرانی‌ها از ورود اقتصادهای توسعه یافته بزرگ به رکود افزایش یابد. بریتانیا در آستانه رکودی شدید است و تقریباً ضعیف‌ترین رشد اقتصادی کشورهای توسعه یافته را به خود اختصاص داده است. دیوید مالپاس، رئیس بانک جهانی گفت: "جنگ در اوکراین، قرنطینه در چین، اختلالات زنجیره تامین و خطر رکود تورمی رشد را به خطر انداخته است." برای بسیاری از کشورها، اجتناب از رکود سخت خواهد بود. بریتانیا در حال حاضر دارای تورم سرسام‌آور، افزایش بیکاری و کندی اقتصاد است که پیش‌بینی می‌شود در ماه‌های آتی این عوامل تشدید هم شود. از آنجایی که اقتصاد در همه جبهه‌ها در حال نبرد طاقت فرسا است، آیا تورم بعدی شدیدی می‌تواند رخ دهد و باعث رکود شود؟ رکود تورمی چیست؟ رکود تورمی بازی با کلمات و ترکیب رکود و تورم است که در طول رکود دهه 1960 و 70 رایج شد. این اصطلاح برای اولین بار توسط ایان مک‌لئود، وزیر دارایی سابق، در جریان سخنرانی در مورد اقتصاد بریتانیا در مجلس عوام در نوامبر 1965 ابداع شد. مک‌لئود اظهار داشت: ما اکنون بدترین وضعیت هر دو جهان را داریم - نه فقط تورم از یک طرف یا رکود از طرف دیگر، بلکه هر دوی آنها با هم. ما به

دکتر کیارش مهرانی
سایت تخصصی مدیریت مالی و سرمایه گذاری

نوعی وضعیت رکود تورمی داریم. دوره های مرتبط با این پدیده شامل بحران نفت در سال های 1973-1975 و افول صنایع سنتی بریتانیایی است که تا دهه 80 ادامه یافت. این ترکیب مرگبار رشد آهسته و تورم بالا بود که به مارگارت تاچر، نخست وزیر سابق این فرصت را داد تا از نقش اصلی در سیاست استفاده کند.

شرایط کنونی بریتانیا از سه جنبه کلیدی به گذشته شباهت دارد: افزایش تورم، رشد اقتصادی کم یا راکد؛ و بیکاری بالا که می تواند اقتصاد را به گذشته بازگرداند. تقریباً مانند دهه 70، قیمت انرژی نیز به بالاترین حد خود رسیده است و پس از حمله به اوکراین، قیمت نفت تا 139 دلار در هر بشکه جهش کرده بود که باعث افزایش ناگهانی هزینه های انرژی و سوخت خانوارها شده است. علیرغم حمایت 15 میلیارد پوندی اضافی ارائه شده توسط صدراعظم ریشی سوناک برای کمک به قبوض انرژی، شانس ورود بریتانیا به رکود - دو فصل متوالی رشد منفی - افزایش یافته است. به گفته سازمان همکاری اقتصادی و توسعه، بریتانیا در آستانه رکود است. این گروه مستقر در پاریس هشدار داد که بادهای معکوس اقتصادی از جمله تورم و کمبود کارکنان، بهبود بیماری همه گیر را از مسیر خارج می کند و اقتصاد را متوقف می کند. این کشور رشد 3.6 درصدی را در سال جاری پیش بینی می کند که دومین نرخ سریع در G7 است. اقتصاددانان هشدار می دهند که ترکیبی از افزایش تهاجمی نرخ بهره برای مهار تورم می تواند باعث رکود شود. در نهایت، خطر این است که ترکیب شوک قیمت انرژی و افزایش نرخ بهره بریتانیا را در رکود قرار دهد و تنها به سطوح فعالیت اقتصادی قبل از همه گیری برساند.

تورم در بریتانیا

تورم در ماه مه به بالاترین حد خود در 40 سال اخیر یعنی 9.1 درصد رسید که تقریباً پنج برابر هدف 2 درصدی بانک مرکزی انگلیس بود که ناشی از افزایش قیمت سوخت و مواد غذایی و جهش سقف قیمت انرژی بود. قیمت ها تنها در ماه 0.7 درصد افزایش یافت، که نسبت به سرعت 2.5 درصدی ثبت شده در آوریل، زمانی که سقف 54 درصدی انرژی اعمال شد، کاهش یافته است. دفتر آمار ملی بریتانیا اعلام کرد که قیمت مواد غذایی از 6.7 درصد به بالاترین میزان در 13 سال گذشته یعنی 8.5 درصد افزایش یافته است. نرخ 12 ماهه سوخت موتور 32.8 درصد بود که بالاترین میزان از قبل از شروع سری داده ها در ژانویه 1989 بود.

بر اساس پیش بینی اصلاح شده بانک مرکزی، قیمت های مصرف کننده اکنون در مسیر رسیدن به بالاتر از 11 درصد در ماه اکتبر قرار دارند. اما تحلیل های اندیشکده ها نشان می دهد که فقیرترین خانوارهای بریتانیا با تورم نزدیک به 11 درصد مواجه هستند که در صورت ادامه افزایش قیمت ها ممکن است بیشتر افزایش یابد. این چشم انداز منفی منعکس کننده ترکیبی از تورم فزاینده، سرمایه گذاری ضعیف در کسب و کار، افزایش مالیات و شوک های اقتصادی جهانی است که در ابتدا ناشی از کووید و سپس با جنگ اوکراین موقعیت اقتصادی این کشور را پیچیده کرده است.

UK historic inflation rate

PA graphic. Source: ONS Consumer Prices Index. Figures for 1950-88 are estimates

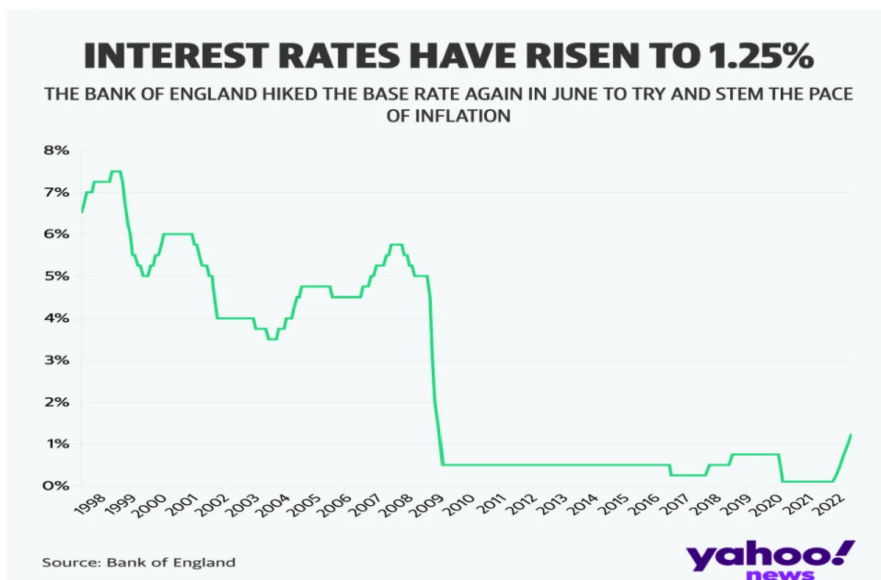
UK historic inflation rate. Chart: PA Graphics

نرخ بهره

بانک مرکزی انگلستان (BoE) موظف است نرخ های فزاینده را متعادل کند تا بدون اینکه کشور را به سمت رکود سوق دهد تورم را رام کند. این کشور کمپین تهاجمی را برای مقابله با تورم افسار گسیخته ادامه داده و برای پنجمین بار متوالی نرخ بهره را در ماه ژوئن از 1٪ به 1.25٪ افزایش داده و خواستار افزایش شدیدتر شده است. نرخ ها اکنون در بالاترین سطح خود از ژانویه 2009 قرار دارند، زمانی که در طول رکود اقتصادی ناشی از سقوط مالی سال 2008 افزایش یافتند اقتصاددانان ارشد BoE میگویند که اگر تورم نشانه هایی از تبدیل شدن به یک ویژگی دائمی اقتصاد بریتانیا را نشان دهد، افزایش بیشتری در افق در پیش است. با این حال، تحلیلگران هشدار می دهند که تلاش های بانک مرکزی انگلستان برای کاهش قیمت ها می تواند بریتانیا را وارد رکود کند. به نظر می رسد نرخ ها در سال آینده به 3 درصد افزایش می یابند، اما اگرچه ممکن است تورم را از بین ببرند، اما هزینه های سنگینی به همراه خواهد داشت.

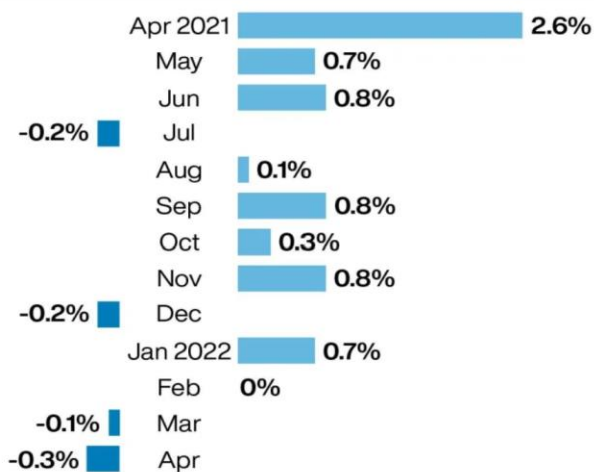
دکتر کیارش مهرانی
سایت تخصصی مدیریت مالی و سرمایه گذاری

تولید ناخالص ملی

BoE انتظار دارد رشد اقتصاد در سه ماهه جاری کاهش بیشتری پیدا کند. پیش‌بینی می‌شود تولید ناخالص داخلی (GDP) در طول سه ماهه 0.3 درصد کاهش یابد که ضعیف‌تر از انتظارات قبلی است. ارقام جداگانه از ONS نشان می‌دهد که تولید ناخالص داخلی در ماه آوریل 0.3٪ کاهش یافته است زیرا مشاغل تأثیر افزایش قیمت و اختلال در زنجیره تأمین را احساس کرده‌اند. ی اولین بار از زمان قرنطینه در ژانویه 2021، تمام اجزای اصلی تولید ناخالص داخلی، خدمات، ساخت و ساز و ساخت و ساز کاهش یافته که به طور منفی به رقم ماهانه کمک کرد.

UK monthly economic growth (GDP)

PA graphic. Source: ONS

UK monthly economic growth. Infographic: PA Graphics

بازار کار

دکتر کیارش مهرانی

سایت تخصصی مدیریت مالی و سرمایه گذاری

برخی از شرکت ها حداقل تا حدی به دنبال جبران خسارت تورمی، با افزایش دستمزد ناشی از تقاضای زیاد برای کارگران مواجه شده اند که این موضوع باعث ترس از افزایش دستمزدها شده است. تهدید ماریپچ تورمی دستمزد- قیمت، یکی از اجزای اصلی رکود تورمی در دهه های 70 و 80 بوده که خطرات بزرگی را به دنبال دارد. نخست وزیر بوریس جانسون هشدار داد: هنگامی که ماریپچ قیمت - دستمزد شروع می شود، تنها یک راه حل وجود دارد و آن ترمز افزایش قیمت ها با نرخ های بهره بالاتر است.

دستمزدهای بریتانیا در ماه آوریل با سریع ترین سرعت در بیش از دو دهه گذشته کاهش یافت، زیرا بسته های حقوقی نتوانستند همگام با افزایش قیمت ها باشند. ارقام دفتر آمار ملی ONS¹ نشان می دهد دستمزدها برای جبران تورم و قیمت تمام شده کارفرمایان، بدون احتساب پاداش ها، 3.4 درصد نسبت به سال قبل کاهش یافته است - بزرگترین کاهش از زمان شروع ثبت در سال 2001. دستمزدهای واقعی در بریتانیا به پایین ترین حد در 20 سال اخیر سقوط کرد زیرا تعداد مشاغل خالی به 1.3 میلیون نفر رسید. درآمد واقعی بین فوریه و آوریل 2.2 درصد کاهش یافت. این بزرگترین سقوط از سال 2011 بود، زیرا کارگران با کاهش هزینه های زندگی دست و پنجه نرم می کنند و تورم افزایش دستمزد را از بین می برد. همان زمان، بیکاری به 3.8٪ در طول دوره افزایش یافت، زیرا افراد بیشتری به دنبال کار می گردند.

منبع:

uk.finance.yahoo.com: What is stagflation and can it lead to a recession? Suban Abdulla Thu, 23 June 2022

¹ Office for National Statistics